וְאַחַר כָּךְ שָׁעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ, שֶׁנֶּאֱמַר שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפּוּרִים, הרי ששעיר המוספין הנעשה בחוץ היה קרב לאחר חטאת הכיפורים, אף ששאר המוספין היו קרבים קודם עבודת היום (רש"י לעיל ע"א), ומשמעות הפסוק היא, שהיה קרב מיד לאחר שעיר החטאת של עבודת היום, בטבילה השלישית (רבנו חננאל; רבינו אליקים).

וְאַחַר כָּךְ אֵימוּרֵי חַטָּאת, שהיו קרבים בטבילה השלישית לדברי הכל (רש"י; רמב"ם עבודת יום הכיפורים ב, ב), לפי שהם מוזכרים בפסוק בסמוך להקרבת אילו ואיל העם (שיח יצחק). ויש שכתבו, שהאימורים היו קרבים בטבילה החמישית (תוס' ד"ה ואחר), לפי שהוצאת הכף והמחתה נכתבה בסמוך לעבודת היום, ויש למעט בהפסקה שביניהן ככל האפשר (רא"ש סדר עבודת יום הכיפורים).

וְאַחַר כָּךְ תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, שזמן הקרבתו בטבילה החמישית בין לרבי אליעזר ובין לרבי עקיבא (רש"י), ולא הזכירו במשנה דין זה בסדר עבודות הטבילה החמישית, לפי שכבר הוזכר במחלוקת רבי אליעזר ורבי עקיבא (תוס' להלן עא, א ד"ה נכנס). ויש שכתבו, ע"פ לשון המשנה 'ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים', שהתמיד היה קרב בטבילה השלישית, יחד עם השעיר הנעשה בחוץ (רמב"ן לעיל ע"א; רמב"ם עבודת יום הכיפורים ב, ב, ולחם משנה שם בדעתו), ולדעת הסוברים שהתמיד היה קרב בטבילה החמישית, כוונת המשנה שהשעיר היה קרב בזמן הראוי להקרבת תמיד של בין הערבים (רמב"ן שם), ויש שפירש, שלדעתם כוונת המשנה, שאף שהשעיר והתמיד אינם קרבים באותה טבילה נחשבת הקרבתם סמוכה, משום שהקטרת האימורים והוצאת הכף והמחתה שביניהם אינן עבודות גמורות (שיח יצחק, וראה ביאור נוסף בתוס' ד"ה ואחר). ויש שכתב, שהלשון 'ושעיר הנעשה בחוץ וכו'' היא המשך דברי רבי אליעזר, ורבי עקיבא נחלק עליו במשנה רק בענין שבעת הכבשים [ולדבריו אין ללמוד מהמשנה מהי דעתו לגבי זמן הקרבת התמיד] (תוס' רבינו פרץ לעיל ע"א).

מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עֲבִיד כְּדִכְתִיב, ורמז שזה טעמו, בכך שנקט במשנה את לשון הפסוק (ויקרא כג, יח) 'שבעת כבשים תמימים בני שנה' (שושנים לדוד ז, ג).

וַהֲדַר עֲבִיד דְּחוּמְשׁ הַפְּקוּדִים - לאחר סיום עבודת היום הכתובה בחומש ויקרא, היה מקריב את המוספין בטבילה החמישית (רש"י), כמבואר בלשון הברייתא 'ושבעת כבשים וכו' עם תמיד של בין הערבים', ובמשנה הזכיר רבי אליעזר את המוספין יחד עם איל העם, כדי לומר שזמנם לאחר עבודת היום, ולא כדי לומר שהם קרבים בטבילה השלישית (תוס' ד"ה ואחר). ויש שכתב, שהמוספין קרבים לרבי אליעזר בטבילה השלישית, כמשמעות המשנה, ובברייתא נקט לשון 'עם תמיד של בין הערבים', כי היתה ביניהם הוצאת כף ומחתה בלבד, ואין זה נחשב הפסק (בעל המאור א, ב). ויש שכתב, שדעת רבי אליעזר בענין זמן המוספין שנויה במחלוקת המשנה והברייתא, לדברי המשנה זמנם בטבילה השלישית, ולדברי הברייתא זמנם בטבילה החמישית (רבינו אליקים) [וגם ענין זה הוא בכלל מה שאמרו שהמשנה אינה מתוקנת (תפארת ישראל לא)]. ויש סוברים, שתמיד של בין הערביים קרב בטבילה השלישית, ולפי זה אין סתירה בין המשנה והברייתא (רמב"ן לעיל ע"א, ראה ביאורנו לעיל ד"ה ואחר כך תמיד).

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְשָׁמוֹ של רבי עקיבא (רש"י), ואין לפרש שאמר כן בשם רבי אליעזר, שהרי לדעתו סדר העבודה כסדר הפסוקים, והמוספין כתובים בחומש במדבר, ובודאי אינם קרבים עם תמיד של שחר (שערי ניחומים, בדעת רש"י). ויש שכתב, שרבי יהודה אמר כן בשם רבי אליעזר (וכן גירסת התוספתא ג, יד), ולדעתו מקריב אחד בשחר לקיים הפסוק 'מלבד עולת הבוקר', וסדר הפסוקים מתקיים בששת כבשי המוספין הקרבים עם תמיד של בין הערבים, ורבי אלעזר ברבי שמעון מפרש בדעת רבי אליעזר, שמקריב ששה בבוקר לקיים 'מלבד עולת הבוקר', ואחד בבין הערביים לקיים סדר הפסוקים (רבינו אליקים).

וּכְתִיב וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עוֹלָתוֹ ואת עולת העם, וביום הכיפורים היה קרב רק איל אחד לעולת ציבור, והוא איל המוספין, כמבואר בדברי רבי להלן, והרי שצריך להקריבו לאחר עבודת היום, ואמנם לא נתפרש בפסוק אימתי הוא קרב לאחר עבודת היום, אך ראוי להקריבו לאחר הוצאת הכף והמחתה, כסדר הזכרתם בפסוקים (שיח יצחק, ע"פ רש"י, והיינו כשיטתו שהתמיד היה קרב בטבילה החמישית, וראה ביאורנו לעיל ד"ה ואחר כך תמיד, שיש חולקים).

לָמָּה הוּא בָּא, הלא כבר גמר את עבודותיו, ואין בפסוק זה עבודה נוספת שעליו לעשות בהיכל (רש"י לעיל לב, א), ואף שנאמר באותו פסוק 'ופשט את בגדי הקודש אשר לבש בבואו אל הקודש והניחם שם', לא מסתבר לומר שיש מצוה לפשוט ולהניח את בגדיו דוקא בפנים [ומה שנאמר 'והניחם שם', בא ללמדנו רק שאסור להשתמש בבגדיו לאחר עבודתו], ואם כן יש לבאר לאיזה ענין נאמר בפסוק שהכהן בא אל אהל מועד (תוס' ישנים שם).

המשך מעמוד קודם

וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בפעם העשירית, וזה כשיטת חכמים [במשנה לעיל (לא, ב [ראה גמ' שם], ו-לד, ב)] בדין עשרת הקידושים שהיה הכהן עושה בחמש הפעמים שהחליף בגדיו, שהיה מקדש על כל פשיטת בגדים [קודם הפשיטה] ועל כל לבישת בגדים [לאחר הלבישה], ולדבריהם היה מקדש בזמן הלבישה הראשונה רק פעם אחת, ובעת הפשיטה האחרונה היה מקדש פעם אחת ומשלים עשרה קידושים, אולם לדעת רבי מאיר [לעיל (שם)] היה מקדש שתי פעמים על כל לבישה, פעם אחת קודם הלבישה לאחר הטבילה, ופעם נוספת לאחר הלבישה, ולדבריו היה מקדש בזמן הלבישה הראשונה שתי פעמים, ומשלים עשרה קידושים בזמן הלבישה האחרונה (רש"י מלוניל).

גְּמָרָא. פַּר הָעוֹלָה וְשִׁבְעַת כְּבָשִׂים עִם תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיוּ קְרֵבִין שֶׁנֶּאֱמַר מִלְּבַד עוֹלַת הַבֹּקֶר - כן נאמר בכל מוספי הרגלים, ללמד שהם קרבים עם תמיד של שחר, ויש ללמוד מכך שכן הדין במוספי יום הכיפורים (רש"י). ויש שכתב, שבירושלמי (ז, ב) פירשו בטעמו של רבי עקיבא שמוספי היום קודמים לעבודת היום, לפי שתדיר קודם, וכאן הביאו את הפסוק 'מלבד עולת הבוקר', שממנו למדו [במשנה זבחים (פט, א)] שכל התדיר לחבירו קודם (מקדש דוד כד, ז).